

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 88/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej, zo sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. René Hudzovič, s. r. o., Štefánikova trieda 49, Nitra, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. René Hudzovič, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Obdo 87/2020 z 27. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Obdo 87/2020 z 27. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Žiada tiež o priznanie náhrady trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) viedol pod sp. zn. 20 Cb 43/2013 konanie vo veci zaplataenia 34 560 eur s príslušenstvom, v ktorom mala sťažovateľka procesné postavenie žalovanej. Okresný súd rozsudkom č. k. 20 Cb 43/2013-477 zo 16. marca 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol. Po podaní odvolania Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 15 Cob 148/2018-635 zo 17. septembra 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) v znení opravného uznesenia č. k. 15Cob 148/2018-765 z 28. októbra 2020 (ďalej len „opravné uznesenie“) prvoinštančné rozhodnutie potvrdil.

3. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol o dovolaní žalobcu tak, že rozsudok krajského súdu v znení opravného uznesenia zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rovnako tak zrušil aj uznesenie okresného súdu č. k. 20 Cb 43/2013-666 z 12. decembra 2019 vo výroku III o trovách konania. Dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, že zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nezákonné, arbitrárne a vnútorne protirečivé, keďže súd v jeho odôvodnení paušálne tvrdí, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu nedalo odpovede na všetky otázky nastolené odvolateľom, na strane druhej však konštatuje, že otázka neexistencie osobitnej dohody o cene za ťažbu kameňa, ako aj vykonané dokazovanie boli konajúcimi súdmi posúdené správne s tým, že odvolací súd sa nevysporiadal vlastne len s jednou jedinou otázkou, a to otázkou možného vzniku bezdôvodného obohatenia, hoci aj tejto otázke sa okrajovo venoval. Najvyšší súd nijako nespochybnil závery okresného, resp. krajského súdu o neexistencii akejsi osobitnej dohody o cene za ťažbu kameňa. Sťažovateľka zastáva názor, že pokiaľ v konaní nebola preukázaná nijaká osobitná dohoda o cene za ťažbu kameňa, je vylúčené, aby na jej strane mohlo vzniknúť akékoľvek bezdôvodné obohatenie, a preto nebolo potrebné k otázke bezdôvodného obohatenia zaujímať v odôvodnení rozsudku krajského súdu vyčerpávajúce právne stanovisko. Tento svoj názor podopiera i tým, že okresný súd sa v odôvodnení rozsudku vyjadril ku všetkým skutočnostiam, ktoré namietal žalobca v odvolaní (vrátane teórie o tzv. plodonosnej veci, ako aj vrátane otázky možného vzniku bezdôvodného obohatenia) dostatočne vyčerpávajúcim spôsobom a zo žalobcovho odvolania nevyplýva širší rozsah právneho posúdenia daných skutočností, preto sa konajúci krajský súd v súlade s § 387 ods. 2 CSP mohol obmedziť čisto len na konštatáciu o správnosti argumentácie súdu prvej inštancie. Sťažovateľka zdôrazňuje, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie nemožno posudzovať izolovane s konaním odvolacím, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

5. Vzhľadom na to, že dovolací súd napadnuté uznesenie založil na dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP, hoci podmienky na uplatnenie tohto dôvodu podľa názoru sťažovateľky neboli dané, došlo k prekročeniu právomoci dovolacieho súdu a zároveň k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Sťažovateľka argumentuje, že k obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj to, aby účastník konania nebol vystavený účinkom pre neho nepriaznivého mimoriadneho opravného rozhodnutia súdu, ak neboli splnené ústavou a zákonom ustanovené predpoklady na to, aby súd o mimoriadnom opravnom prostriedku konal a rozhodoval, pričom je názoru, že v jej právnej veci práve o takýto prípad ide.

7. Sťažovateľka poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia R 2/2016 a judikatúru najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu v prípadoch namietanej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP, pričom zdôrazňuje, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu môže zakladať uvedenú vadu len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami „*blížia k justičnému omylu*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka zastáva názor, že došlo k porušeniu jej označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu (v spojení s opravným uznesením) a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP považoval najvyšší súd dovolanie žalobcu za prípustné a dôvodné, preto napadnutý odvolací rozsudok zrušil podľa § 449 ods. 1 CSP a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

9. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

10. V nadväznosti na uvedené východisko ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou

ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

11. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

12. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

13. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

14. Ústavný súd na tomto mieste tiež zdôrazňuje, že zrušujúce rozhodnutia najvyššieho súdu v dovolacom konaní podrobujú ústavnému prieskumu len výnimočne, pričom z jeho judikatúry vyplýva (nález č. k. I. ÚS 260/2019 z 28. januára 2020):

„Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa. K preskúmaniu kasačného rozhodnutia potom môže dôjsť len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich súdne konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (I. ÚS 213/2017, III. ÚS 541/2015), ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Prieskum ústavný súd tiež pripustil aj v prípade,

ak sťažnosťou napadnuté rozhodnutie, ktorým sa skončila určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka, ktorá sa už v ďalšom konaní riešiť nebude (IV. ÚS 331/2018).“ (m. m. I. ÚS 357/2016, II. ÚS 344/2019).

15. Vychádzajúc z týchto úvah, ústavný súd posudzoval napadnuté uznesenie najvyššieho súdu predovšetkým z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti jeho odôvodnenia a zároveň skúmal, či rozhodnutie najvyššieho súdu má pre sťažovateľku v budúcnosti z hľadiska prípadného neskoršieho ústavno-súdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia neodstrániteľné následky.

16. Dovolací súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uvádza:

„Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, že zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP.“

17. Dovolací súd ďalej argumentuje:

„Odvolací súd sa však napriek výslovnému príkazu obsiahnutému v ust. § 387 ods. 3 CSP, aby sa v odôvodnení vysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, s takýmito tvrdeniami uvedenými žalobcom, v odôvodnení napadnutého rozsudku dostatočne nevysporiadal, keď v podstate iba paušálne uviedol konštatovanie o správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP. bez potrebnej náležitej vecnej a presvedčivej právnej argumentácie... Posúdenie veci odvolacím súdom sa teda v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia z hľadiska žalobcom predostretej argumentácie neodrazilo v jasnom a zrozumiteľnom zodpovedaní všetkých, pre vec skutkovo a právne relevantných otázok...

V dotknutom potvrdzujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, a rovnako tak v rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktoré spolu tvoria integrálny celok, sa nižšie súdy obmedzili len na konštatovanie o platnosti dodatku č. 1 k nájomnej zmluve a o nepreukázaní (platnej) dohody o odplate za vyťaženie horninu. Otázky vzniku možného bezdôvodného obohatenia žalovaného na úkor žalobcu sa súdy nižších inštancií vo svojich rozhodnutiach o spore síce dotkli (súd prvej inštancie v ods. 15, 68. odvolací súd v ods. 55), avšak bez náležitej reakcie na argumentáciu a odvolacie dôvody žalobcu, keď absentuje vyhodnotenie, právna úvaha odvolacieho súdu o tom, či neexistencia dojednania o určitej odplate, resp. o zvýšení nájomného (tu za vyťaženie horninu) bez ďalšieho znamená vylúčenie možnosti vzniku bezdôvodného obohatenia. Z tohto hľadiska absentuje aj vyhodnotenie, či vo vzťahu k dojednanému nájomnému vzťahu (k pozemku dodatočne prenajatému aj na účel ťažby nevyhradených nerastov), môže alebo nemôže byť posudzovaná ako úžitok (ius fruendi) samotná vyťažená hornina, ak má jednorazový spotrebný, neobnoviteľný charakter...

Keďže odvolací súd náležitým spôsobom svoje rozhodnutie neodôvodnil tak, aby dalo odpoveď na všetky podstatné a v konaní stranami nastolené otázky súvisiace s predmetom rozhodovaného sporu, je potrebné ho z uvedených dôvodov považovať (v okolnostiach rozhodovaného sporu) za nepreskúmateľné v takej miere, že došlo k porušeniu práva žalobcu ako strany sporu

na spravodlivý proces a konanie tak bolo zaťažené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ CSP. V uvedenej časti bolo preto dovolanie žalobcu nielen prípustné, ale aj dôvodné.“

18. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia možno vyvodit', že najvyšší súd zrušenie odvolacieho rozsudku primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal a aj vysporiadal s oboma dovolacími dôvodmi uplatnenými žalobcom a vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP rozhodol o jeho prípustnosti a dôvodnosti, pričom závery, ku ktorým dospel, podrobne, jasne a zrozumiteľne vysvetlil.

19. Závery, ktoré viedli najvyšší súd v konečnom dôsledku k zrušeniu odvolacieho rozsudku, majú podľa názoru ústavného súdu oporu nielen v aplikovaných ustanoveniach Civilného sporového poriadku, ale i v judikatúre najvyššieho súdu, na ktorú v odôvodnení napadnutého uznesenia poukazuje. Uplatnený spôsob interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov považuje ústavný súd za ústavne konformný, nepopierajúci ich účel a význam, preto podľa jeho názoru súd nemohol neprípustným spôsobom zasiahnuť do označených práv sťažovateľky.

20. Z už uvedeného tiež vyplýva, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nepredstavuje prípad extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich súdne konanie, ktorým by bolo vopred záväzne predurčené rozhodnutie odvolacieho súdu o merite právnej veci sťažovateľky spôsobom, ktorý by v budúcnosti z hľadiska prípadného neskoršieho ústavno-súdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia mal neodstrániteľné následky. V posudzovanom prípade dovolací súd zrušil odvolacie rozhodnutie pre vadu zmätočnosti spočívajúcu v jeho nepreskúmateľnosti s tým, že po vrátení veci bude povinnosťou odvolacieho súdu náležite sa vysporiadať s otázkou vzniku možného bezdôvodného obohatenia žalovaného na úkor žalobcu vrátane náležitej reakcie na argumentáciu a odvolacie dôvody žalobcu.

21. Medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označeným základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, teda neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu